

ZDRAVOTNÝ STAV LESOV V ROKU 2020 V KOŠICKOM KRAJI

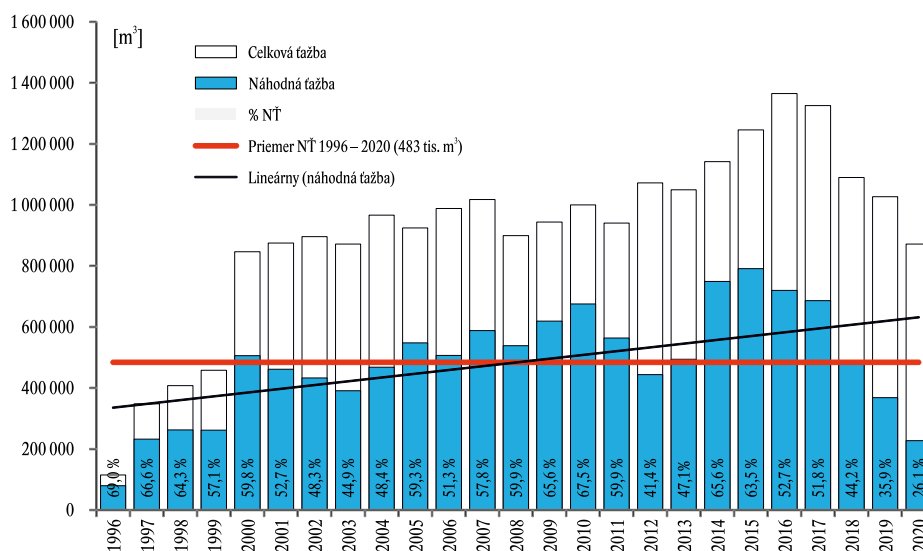
Roman Leontovýč

Leontovýč, R.: Forest health in Košice region in 2020. APOL, 2021, vol. 2, no. 2, p. 284–287.

Abstract: In 2020, the declining trend of accidental felling in the Košice region, Slovakia remained. Over the last three years, the volume of accidental felling has halved. In 2016 the volume of accidental felling was at the level of 720 thousand m³, in 2020 the volume of felling reached only 227,4 thousand m³ (average year-on-year decrease by 142 thousand m³). The share of accidental felling to the volume of total felling decreased compared to previous years and in 2020 it represented 26.1%, which is average year-on-year decrease of 9.8%. The volume of accidental felling in 2020 reached 227.4 thousand m³. Same as in previous years the coniferous wood was dominantly attacked. Last year, the volume of infested coniferous mass accounted for 73.6% of the total volume of accidental felling. In 2018 it reached 80.0%. The highest volume of accidental felling in 2020 was recorded as a result of bark beetles' infestation. In 2020, 239 thousand m³ were infested in the region, which represents a year-on-year decrease of 130 thousand m³.

Key words: Košice region; sanitary felling; bark beetles; abiotic factors

Už niekoľko rokov po sebe dochádza v Košickom kraji k poklesu náhodných ťažieb. Pokiaľ ešte v roku 2016 sa pohyboval na úrovni 720 tis. m³, v roku 2020 dosiahol objem náhodnej vykonanej ťažby 227,4 tis. m³. Taktiež podiel náhodnej vykonanej ťažby k celkovému objemu ťažieb v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi opäť poklesol a v roku 2020 predstavoval 26,1 %, čo je medziročný pokles o takmer 10 % (obr. 1).

Obrázok 1. Vývoj podielu náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Košickom kraji

Figure 1. Development of sanitary felling share in total felling volume in the Košice region.

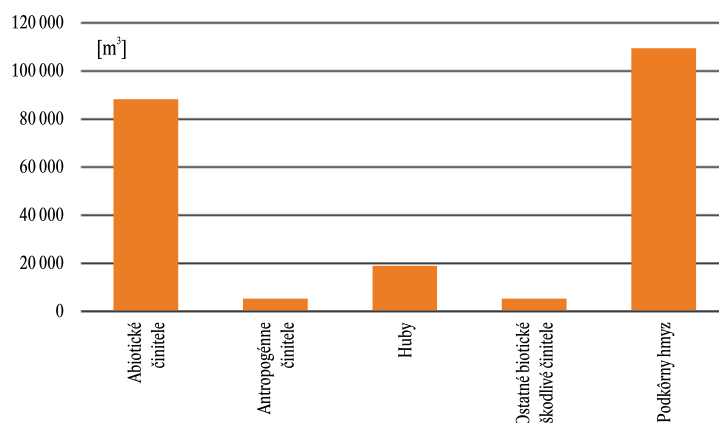
V roku 2020 bolo následkom pôsobenia škodlivých činiteľov v Košickom kraji napadnutých 227,4 tis. m³ drevnej hmoty, čo predstavuje v porovnaní s predchádzajúcim rokom pokles o 142 tis. m³.

Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bola škodlivými činiteľmi poškodzovaná najmä ihličnatá hmota. V roku 2020 tvoril podiel ihličnatej hmoty na celkových náhodných ťažbách v regióne 73,6 %. Dlhodobu najvýznamnejším škodlivým činiteľom je podkôrny hmyz (obr. 2). Následkom napadnutia porastov podkôrnym hmyzom bolo v roku 2020 spracovaných 109,4 tis m³, čo predstavuje medziročný pokles o takmer 130 tis. m³ (obr. 4). Náhodné ťažby v rámci regiónu boli sústredené najmä do oblasti Gemera (LC Štítник, Podsúľová, Nižná Slaná, Dobšiná, Ladová, Mlynky a Stará Voda). Celkový objem napadnutej hmoty biotickými činiteľmi dosiahol 133,8 tis. m³ (medziročný pokles o takmer 129 tis. m³). Pôvodcami hubových ochorení bolo napadnutých 19 tis. m³ (nárast o 5 tis. m³), ostatnými biotickými činiteľmi bolo poškodených 5,4 tis. m³ (tab. 1).

Tabuľka 1. Výskyt škodlivých činiteľov v lesoch Košického kraja v roku 2020

Table 1. Occurrence of harmful factors in the forests of the Košice region in 2020.

Činitele	Dreviny [m ³]		
	ihličnaté	listnaté	spolu
Abiotické škodlivé činitele	51 170	37 078	88 248
Abiotické činitele	51 170	37 078	88 248
Iné abiotické	418	1 426	1 844
Sneh	152	205	357
Sucho a úpal	10 783	9 484	20 267
Vietor	39 817	25 790	65 607
Záplavy a podmáčanie	0	173	173
Antropogénne škodlivé činitele	3 281	2 024	5 305
Antropogénne činitele	3 281	2 024	5 305
Imisie	2 618	20	2 638
Iné antropogénne	387	327	714
Odcudzenie dreva	271	1 667	1 938
Požiare	5	10	15
Biotické škodlivé činitele	112 903	20 906	133 809
Huby	4 598	14 401	18 999
Hniloby	219	122	341
Iné huby	2 129	13 569	15 698
Koreňovka vrstevnatá	699	0	699
Podpňovka	518	0	518
Rakovina a nekróza kóry	1 033	571	1 604
Tracheomykózy	0	139	139
Ostatné biotické škodlivé činitele	5 013	361	5 374
Iné biotické	5 013	361	5 374
Podkôrny hmyz	103 292	6 144	109 436
Iný podkôrny hmyz	19 903	3 185	23 088
Lykožrút lesklý	32	0	32
Lykožrút smrekový	82 024	0	82 024
Lykožrúty na jedli	924	0	924
Podkôrnik dubový	0	2 959	2 959
Podkôrnikové na borovici	409	0	409
Spolu	167 354	60 008	227 362

Obrázok 2. Podiel jednotlivých skupín škodlivých činiteľov na náhodnej vykonanej ťažbe v Košickom kraji v roku 2020

Figure 2. Sanitary felling by main of pest agents of the Košice region in 2020.

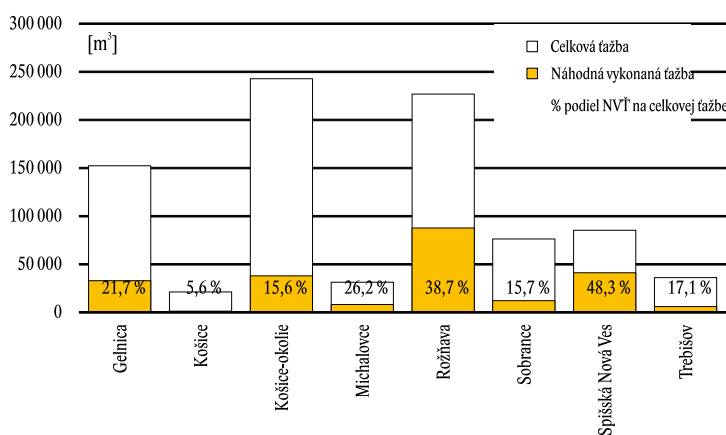
Abiotickými činiteľmi bolo v Košickom kraji v roku 2020 poškodených 88,2 tis. m³, čo je len o 7 tis. m³ menej ako v predchádzajúcom roku. Najvýznamnejším abioticky pôsobiacim činiteľom bol vietor. V regióne bolo vetrom poškodených 65,6 tis. m³, suchom a úpalom 20,3 tis. m³ a inými abiotickými činiteľmi 1 844 m³.

Antropogénne pôsobiace činitele mali za následok náhodné ťažby v objeme 5,3 tis. m³ (medziročný pokles o 5,7 tis. m³), pričom imisie predstavovali 2,6 tis m³ a krádeže dreva dosiahli 1,9 tis. m³.

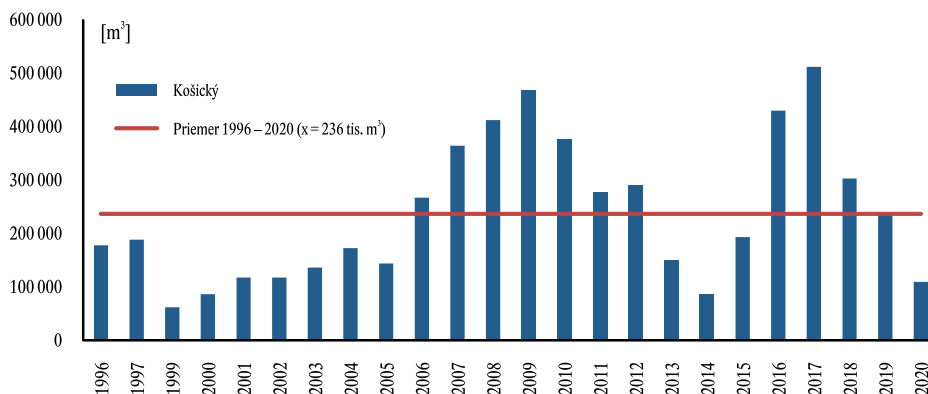
Najvyššie objemy náhodných ťažieb sa vykonali v okresoch Rožňava (87,8 tis. m³), Spišská Nová Ves objem náhodnej vykonanej ťažby dosiahol 41,2 tis. m³ a Košice okolie 37,8 tis. m³ (tab. 2, obr. 3).

Tabuľka 2. Objem náhodnej a celkovej ťažby v roku 2020 podľa okresov Košického kraja
Table 2. Volume of sanitary felling, and total felling volume in 2020 by districts of the Košice region.

Okresy	Náhodná vykonaná [m ³]			Podiel náhodnej vykonanej na celkovej ťažbe	Celková ťažba [m ³]		
	ihličnaté dreviny	listnaté dreviny	spolu		ihličnaté dreviny	listnaté dreviny	spolu
Gelnica	30 459	2 538	32 997	21,7 %	95 434	56 933	152 367
Košice	216	979	1 195	5,6 %	1 603	19 700	21 303
Košice-okolie	18 695	19 138	37 833	15,6 %	40 006	202 736	242 742
Michalovce	185	8 016	8 201	26,2 %	718	30 566	31 284
Rožňava	76 863	10 920	87 783	38,7 %	97 126	129 628	226 754
Sobrance	617	11 392	12 009	15,7 %	1 721	74 535	76 256
Spišská Nová Ves	39 775	1 422	41 197	48,3 %	62 400	22 937	85 337
Trebišov	544	5 603	6 147	17,1 %	1 103	34 882	35 985
Spolu	167 354	60 008	227 362	26,1 %	300 111	571 917	872 028

Obrázok 3. Podiel náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Košickom kraji podľa okresov v roku 2020
Figure 3. Development of sanitary felling, and total felling volume in 2020 by districts of the Košice region.

Obrázok 4. Vývoj vykonanej náhodnej ťažby spôsobenej podkôrným a drevokazným hmyzom v Košickom kraji
Figure 4. Development of sanitary felling caused by bark beetles and wood-boring insects in the Košice region.

Vývoj zdravotného stavu lesov v Košickom kraji v roku 2021

Niekoľko rokov po sebe dochádza v Košickom kraji k poklesu podielu náhodnej ťažby, a je dlhodo- bo pod celoslovenským priemerom postupne klesá. Za posledné štyri roky poklesol objem NT o viac 2,5-krát. Aj napriek uvedenému nemožno očakávať, že v najbližších rokoch ešte dôjde k takému výraz-

nému pokles náhodných ťažieb. Vzhľadom na klimatické podmienky, ako aj plošné rozšírenie podkôrníkovej kalamity v smrečinách, najmä v oblasti Gemera a Spiša, očakávame aj v nasledujúcich rokoch, že v regióne bude najvýznamnejšie ovplyvňovať náhodné ťažby podkôrny hmyz. Taktiež výskyt abiotických činiteľov, najmä vetra nie je možné predpovedať, v tomto roku došlo už k výskytu niekoľkých menších kalamít. Nepredpokladáme že sa výrazne situácia zmení najmä v oblasti Gemera a Spiša, najmä okresy: Rožňava, Gelnica, Spišská Nová Ves a Košice okolie.

Podakovanie

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č.: APVV-19-0116, APVV-19-0119. Tento článok vznikol vďaka podpore projektu č. 08V0301 „Výskum a vývoj pre inovácie a podporu konkurencieschopnosti lesníckeho sektora“, financovaného z prostriedkov štátneho rozpočtu MP RV SR (SLOVLES). Práca ďalej vznikla vďaka projektu „Zvyšovanie úrovne ochrany kritickej infraštruktúry – výskum nových, ekologicky akceptovateľných metód boja so škodcami lesa na území v správe podniku Vojenské lesy a majetky SR, š. p.,“ ktorý je realizovaný s finančnou podporou Ministerstva obrany Slovenskej republiky. Táto publikácia vznikla vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: „Výskum a vývoj bezkontaktných metód pre získavanie geopriestorových údajov za účelom monitoringu lesa pre zefektívnenie manažmentu lesa a zvýšenie ochrany lesov“ (kód ITMS2014+ 313011V465), spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Adresa:

Ing. Roman Leontovč, PhD.
Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen, Lesnícka ochranná služba,
Lesnícka 11, 969 01 Banská Štiavnica

e-mail: roman.leontovyc@nlcsk.org